

SPRAWOZDANIE

z działalności

Pełnomocnika Rządu

do spraw społeczeństwa obywatelskiego

za okres

od 1 lipca do 31 grudnia 2017 roku

Warszawa, styczeń 2018 rok

I. Podstawa prawna działania

Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego, zwany dalej „Pełnomocnikiem”, został powołany na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2016 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego (D.U. z 2016r., poz. 37). Zgodnie z wymienionym rozporządzeniem, do zadań Pełnomocnika należy:

- przygotowanie narodowego programu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;
- monitorowanie wdrażania programu;
- koordynowanie i monitorowanie współpracy organów administracji rządowej z sektorem organizacji pozarządowych i innych instytucji obywatelskich.

Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia, Pełnomocnik przedstawia Radzie Ministrów półroczne sprawozdanie ze swojej działalności.

W okresie sprawozdawczym funkcję Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego pełnił Pan Minister Adam Lipiński.

II. Działania legislacyjne i pozalegisłacyjne

Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego kontynuował prace w zakresie procedowania projektu ustawy o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, które zostały zapoczątkowane w pierwszym kwartale 2016 r. W dniu 5 lipca 2017 r. projekt ustawy o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego został przesłany do Sejmu RP.

Pierwsze czytanie w Sejmie odbyło się w dniu 14 lipca 2017 roku, a następnie projekt w dniu 18 lipca 2017 roku został przekazany do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego reprezentował Rząd RP w toczących się pracach parlamentarnych nad projektem ustawy o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, w tym brał udział w posiedzeniach właściwych komisji sejmowych i senackich. W dniu 20 lipca 2017 roku na posiedzeniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny rozpoczęto merytoryczną dyskusję, nad projektem ustawy o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, jednak nie udało się jej zamknąć i prace dokończono po przerwie wakacyjnej. Drugie czytanie projektu ustawy o Narodowym Instytucie Wolności odbyło się 13 września 2017 roku. Podczas drugiego czytania zgłoszono poprawki i zdecydowano o ponownym

skierowaniu projektu ustawy do Komisji, która pracowała nad projektem ustawy w dniu 14 września 2017 roku. Trzecie czytanie ustawy oraz ostateczne głosowanie odbyło się na 47 posiedzeniu Sejmu w dniu 15 września 2017 roku. Ustawa o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego przyjęta została 236 głosami. 194 posłów zagłosowało przeciw przyjęciu ustawy, a jeden wstrzymał się od głosu.

Ustawa po uchwaleniu została przekazana do Senatu w dniu 18 września 2017 roku. Następnie została skierowana przez Marszałka Senatu do Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz do Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej. Posiedzenia tych Komisji odbywały się w dniach 20 i 21 września 2017 roku. Obie Komisje wniosły o przyjęcie ustawy bez poprawek. Na 47 posiedzeniu Senatu RP w dniu 28 września 2017 roku przyjęto bez poprawek ustawę z dnia 15 września 2017 roku o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Prezydent Andrzej Duda podpisał ustawę z dnia 15 września 2017 roku o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w dniu 12 października 2017 roku. Następnie 13 października 2017 roku ustawa ta została opublikowana w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej i zgodnie z zawartym w niej zapisem weszła w życie 14 dni od dnia ogłoszenia, czyli 28 października 2017 roku.

Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego w II półroczu 2017 r. kontynuował prace legislacyjne nad aktami wykonawczymi do ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W ramach kontynuacji tych prac, Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego w dniu 31 października 2017 r. przesłał projekt rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie przeniesienia planowanych wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń określonych w ustawie budżetowej na rok 2017 do uzgodnień międzyresortowych. W trakcie uzgodnień międzyresortowych uwagi do projektu rozporządzenia zgłosił Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Prezes Rządowego Centrum Legislacji. Zgłoszone uwagi zostały uwzględnione w projekcie rozporządzenia przez Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego. Ze względu na charakter regulowanych spraw, projekt rozporządzenia nie był skierowany przez Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego do konsultacji publicznych. W wyniku uzgodnienia projektu rozporządzenia, Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego, w dniu 8 listopada 2017 r. skierował projekt rozporządzenia do rozpatrzenia przez Stały Komitet Rady Ministrów, który w dniu 14 listopada 2017 r. został uznany za przyjęty w trybie obiegowym. Pracę nad projektem rozporządzenia były kontynuowane przez Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku

Publicznego, który pismem z dnia 24 listopada 2017 r. skierował projekt do podpisu Prezesa Rady Ministrów. Rozporządzenie weszło w życie w dniu 8 grudnia 2017 r.

W drugim półroczu 2017 r. Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego podjął prace związane ze zmianą uchwały nr 209/2013 Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020, które spowodowane były wejściem w życie ustawy z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. W dniu 22 listopada 2017 r. Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego skierował projekt uchwały Rady Ministrów zmieniający uchwałę w sprawie przyjęcia Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020 do uzgodnień międzyresortowych. Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego nie skierował projektu uchwały do konsultacji społecznych, z uwagi na fakt, iż zaproponowana zmiana uchwały nr 209/2013 Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020 oddziałuje jedynie na organy administracji rządowej. Do projektu uchwały uwagi zgłosiło Rządowe Centrum Legislacji oraz Minister Rozwoju i Finansów. Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego uwzględnił uwagi zgłoszone przez Rządowe Centrum Legislacji. Natomiast uwaga zgłoszona przez Ministra Finansów została uznana za wyjaśnioną na posiedzeniu Stałego Komitetu Rady Ministrów, który przyjął projekt uchwały w dniu 13 grudnia 2017 r. Prace nad projektem uchwały były kontynuowane przez Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, który w dniu 20 grudnia 2017 r. skierował projekt uchwały do rozpatrzenia przez Radę Ministrów.

III. Zespoły i grupy eksperckie

Pełnomocnik Rządu w celu wypracowania i konsultowania z ekspertami sektora pozarządowego założeń programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego powołał 7 zespołów eksperckich. Zespoły te poświęcone są następującym obszarom tematycznym:

- 1) Budowa instytucji dialogu obywatelskiego,
- 2) Podstawy prawne społeczeństwa obywatelskiego,
- 3) Reforma systemu horyzontalnego finansowania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- 4) Program rozwoju wolontariatu długoterminowego - Korpus Solidarności,
- 5) Edukacja obywatelska – wspieranie rozwoju uniwersytetów ludowych,

- 6) Promocja uczestnictwa rodzin w życiu publicznym i przeciwdziałania ich dyskryminacji,
- 7) Wspieranie harcerstwa.

Zespoły mają charakter pomocniczy i doradczy i powstały jako wyraz dążenia Pełnomocnika do nawiązania stałej współpracy ze środowiskami pozarządowymi i naukowymi, a także wdrażania zasad dialogu obywatelskiego i partycypacji obywatelskiej w pracach nad tworzeniem rządowych programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Każdy z zespołów liczy od kilku do kilkunastu osób. W okresie sprawozdawczym niektóre zespoły kontynuowały prace w grupach roboczych. W pierwszej połowie roku 2017 miały miejsce następujące spotkania robocze zespołów eksperckich:

Zespół I - Budowa instytucji dialogu obywatelskiego

W dniu 2.10.2017 r. w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się spotkanie Zespołu eksperckiego ds. dialogu obywatelskiego. Przedmiotem spotkania była koncepcja powołania Rady Dialogu Obywatelskiego (RDO) i rozwój instytucji dialogu obywatelskiego w Polsce. W czasie spotkania Wojciech Kaczmarczyk - Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego KPRM zwrócił uwagę, iż podjęcie dyskusji nad koncepcją Rady Dialogu Obywatelskiego wypracowaną przez Partnerstwo 13 w ramach Strategicznej Mapy Drogowej Rozwoju Sektora Obywatelskiego w Polsce (SMD) odpowiada idei wykorzystania powstałych już wewnątrz sektora pomysłów i rozwiązań. Propozycja robocza koncepcji RDO została przedstawiona przez Agnieszkę Olender reprezentującą Partnerstwo 13 SMD, którego celem są „działania na rzecz szerokiego uczestnictwa obywateli w stanowieniu prawa oraz tworzeniu polityk publicznych, a także na rzecz wzmocnienia roli organizacji w dialogu społecznym i obywatelskim”. Według założeń koncepcji SMD głównym zadaniem stawianym projektowanej instytucji dialogu ma być zapewnienie warunków dla przestrzegania prawa, ze szczególnym uwzględnieniem dobra wspólnego, działanie na rzecz realizacji zasady partnerstwa, partycypacji i solidarności społecznej oraz uczestnictwo w wypracowywaniu polityk i strategii publicznych. Ma ona uzupełnić dotychczasowe formy dialogu takie jak Rada Dialogu Społecznego, Komisja Wspólna Rządu i Samorządu, Komisja Wspólna Rządu i Episkopatu itp. Zadaniem rządu jest tworzenie instytucjonalnej przestrzeni dla rozwoju dialogu obywatelskiego.

Dyrektor Kaczmarczyk zwrócił uwagę, że zwieńczeniem prac zespołu powinno być stworzenie postulowanej instytucji dialogu obywatelskiego. W tym celu zaproponował zawiązanie grupy roboczej by zoperacjonalizować koncepcję i przedstawić do konsultacji oraz

debaty społecznej, co mogłoby ostatecznie zaowocować przyjęciem skutecznych rozwiązań. Podczas spotkania uznano za zasadną ideę utworzenia Rady Dialogu Obywatelskiego i zdecydowano o dalszych pracach nad koncepcją.

Grupa robocza ds. Rady Dialogu Obywatelskiego (2 spotkania)

W dniu 3.11.2017 r. w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się spotkanie przedstawicieli Zespołu eksperckiego ds. budowy dialogu obywatelskiego, którzy wstępnie wyrazili chęć udziału w pracach grupy roboczej nad koncepcją Rady Dialogu Obywatelskiego. Przedmiotem spotkania były zagadnienia koncepcji i harmonogramu prac zespołu przygotowującego projekt powołania Rady Dialogu Obywatelskiego. Spotkanie prowadziła dr Agnieszka Rymśza z Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego KPRM. W zasadniczej kwestii, czy RDO jest w ogóle potrzebna wskazano, że dotychczas istniejące ciała dialogiczne i opiniodawcze jak RDPP i RDS nie wyczerpują przestrzeni dialogu i jedomyślnie potwierdzono potrzebę powołania takiej instytucji. Otwarta natomiast pozostaje kwestia jej struktury, kompetencji, umocowania instytucjonalnego. Jak uzgodniono, RDO nie powinno być też powieleniem wzorców RDPP, RDS lub wzorców zagranicznych, które nie odpowiadają polskiej rzeczywistości społecznej.

W dniu 8.12.2017 r. w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się spotkanie grupy roboczej ds. Rady Dialogu Obywatelskiego (RDO). Spotkanie prowadziła koordynator grupy dr Agnieszka Rymśza, Zastępca Dyrektora Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego KPRM. Przedmiotem spotkania była dyskusja nad założeniami koncepcyjnymi przedstawionymi przez członków grupy w nadesłanych przez nich formularzach ankietowych. Materiałem roboczym było zbiorcze zestawienie wyników ankiet oraz ich analiza zawierająca wstępną charakterystykę zgodności i rozbieżności przedstawionych w formularzu elementów strukturalnych koncepcji. Za podstawę w wypracowywaniu podstawowych elementów koncepcji przyjęto między innymi odpowiedzi na następujące kwestie: jakie są słabości obecnego systemu funkcjonowania ciał dialogu w Polsce, jakie są ogólne, długofalowe cele dialogu obywatelskiego, jakie funkcje powinna pełnić Rada, jakie powinny być strony tego dialogu i jakiego typu instytucje, organizacje, grupy powinny być reprezentowane po każdej ze stron, czym powinna zajmować się Rada, jaki powinien być zakres przedmiotowy działania Rady, czy jednym z zakresów przedmiotowych powinna być realizacja zadań publicznych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego, kto powinien powoływać Radę i gdzie powinna być ona umiejscowiona, jakie konkretne uprawnienia

powinna mieć Rada i strony w niej reprezentowane, czy powinny powstawać także Rady Dialogu Obywatelskiego na poziomie regionalnym.

Zespół II - Podstawy prawne społeczeństwa obywatelskiego, Grupa robocza ds. zlecenia zadań publicznych

We czwartek 21 września 2017 r. w siedzibie KPRM spotkała się na podsumowanie swych dotychczasowych prac Grupa robocza ds. zlecenia zadań publicznych. Grupa pracowała nad uzgodnieniem materiału roboczego przedstawiającego diagnozę i rekomendacje rozwiązań najbardziej palących problemów jakie organizacje pozarządowe i administracja publiczna napotykają w systemie zlecenia zadań. Zidentyfikowane przez Grupę problemy to:

- Uciążliwe rozliczanie realizacji zadań publicznych
- Brak mechanizmów umożliwiających rozwój organizacji
- Brak wprowadzenia zasady pierwszeństwa organizacji
- Brak mechanizmów podnoszenia jakości realizacji zadań
- Słabe pobudzanie i wspieranie innowacji
- Brak uregulowania kwestii praw autorskich
- Brak czytelnego rozróżnienia między powierzaniem i wspieraniem zadań publicznych
- Wciąż zbyt uciążliwa procedura art. 19a

W trakcie spotkania wskazano następujące rekomendacje dla ich rozwiązania:

- Systemowa zmiana sposobu rozliczania zadań, jego uproszczenie i przestawienie akcentu na osiąganie rezultatów, uelastycznienie budżetów przez wprowadzenie zmian do Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej określającego ramowy wzór oferty, umowy i rozliczenia dotacji.
- Wprowadzenie fakultatywnego zapisu pozwalającego na możliwość przesunięć pomiędzy pozycjami kosztorysu nawet do 50% kwot w ramach budżetu danego zadania.
- Wprowadzenie nowych możliwości zlecenia zadań publicznych przez organizacje pozarządowe pozwolą podnieść jakość wykonywanych zadań i ułatwią zarówno proces przygotowania ofert jak i ich rozliczanie.
- Wdrażanie trybu przetargowego i rozwój działalności gospodarczej muszą być oparte o wyznaczenie, a później realizację wypracowanych standardów dla poszczególnych zadań (współpraca na poziomie lokalnym). Przy określeniu standardów powierzanie zadań organizacjom mogłoby wówczas dokonywać się w trybie prawa zamówień publicznych.

- Konieczne jest doprecyzowanie zasady pierwszeństwa realizacji zadań publicznych pomiędzy trzema sektorami: publicznym, realizującym je w ramach własnych jednostek, prywatnym, realizującym zadania zlecane w trybie prawa zamówień publicznych i pozarządowym, realizującym zadania w trybie powierzenia w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zasadniczo powinna obowiązywać zasada pierwszeństwa zlecenia zadań organizacjom, zaś odstępstwo od tej zasady powinno być dopuszczalne, ale powinno się wymagać uzasadnienia przez organ administracji (pierwszeństwo powinien mieć konkurs nad przetargiem).
- Potrzebne jest zróżnicowanie wielkości dotacji od jakości wykonania zadania. Do wprowadzenia zróżnicowania wielkości środków potrzebne jest określenie różnych poziomów wymaganego standardu (organizacja powinna dostawać więcej za lepsze wykonanie zadania).
- Potrzebny jest wzrost bezpośredniego finansowania innowacji społecznych, premiowanie innowacyjności przez uznanie jej jako istotnego czynnika analizy ofert, promocja korzyści płynących z wdrażanych innowacji. Rozwiązaniem byłaby możliwość zlecenia zadań na projekty autorskie z wolnej ręki, na podstawie negocjacji (wprowadzenie w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mechanizmu analogicznego do zamówienia z wolnej ręki przewidzianego w prawie zamówień publicznych).
- Potrzebne jest doprecyzowanie pojęć wspierania i powierzania zadań publicznych, zrównoważenie proporcji stosowania obu trybów w praktyce zlecenia zadań przez poszczególne organy państwa oraz określenie przesłanek warunkujących podejmowanie decyzji o wyborze stosowania poszczególnych trybów.

Zespół III - Reforma systemu horyzontalnego finansowania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

W dniu 25 października 2017 r. w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się spotkanie Zespołu eksperckiego ds. reformy systemu horyzontalnego finansowania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Przedmiotem spotkania była koncepcja Funduszu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, którego utworzenie zostało zaplanowane ze środków wskazanych w art. 88a ustawy o grach hazardowych. Fundusz ten ma być narzędziem, przy pomocy którego Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego będzie mógł realizować programy wspierania adresowane do organizacji pozarządowych. W czasie spotkania przedstawione zostały materiały w postaci

projektu rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu ds. Pożytku Publicznego, diagnozy barier rozwoju instytucjonalnego i roboczej koncepcji programów realizowanych z Funduszu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Stały się one następnie przedmiotem dyskusji zespołu eksperckiego. W podsumowaniu wyników dyskusji Dyrektor Piotr Krygiel zwrócił uwagę, że prace zespołu mają na celu zaprojektowanie takich narzędzi, które będą mogły służyć różnorodnym podmiotom i różnym ich potrzebom oraz priorytetom. Dlatego też wszystkie uwagi są cenne, projekty są otwarte, a ich dopracowywanie służy stworzeniu jak najlepszych propozycji do konsultacji publicznych zaplanowanych jeszcze w tym roku.

Dyrektor Wojciech Kaczmarczyk charakteryzując działania planowane w ramach FWRSO podkreślił, że ideą wsparcia rozwoju instytucjonalnego nie jest uczynienie małych organizacji dużymi. Organizacje powinny działać w swej naturalnej skali i dynamika wzrostu związana jest z pełnioną misją, a nie z ilością środków. Zwiększenie środków na rozwój instytucjonalny ma pozwolić zrationalizować działania organizacji, zwiększyć ich skuteczność i trwałość. Grant instytucjonalny ma pomóc w oderwaniu się od barier ograniczających realizowanie misji organizacji. Istotnym jest by na prezentowane programy wsparcia patrzeć nie tylko z perspektywy organizacji jako beneficjenta, ale także z perspektywy określonej polityki rządu. Stąd też proponowany instrument finansowego wsparcia posiada wieloletnią perspektywę (10-15 lat), uwzględniającą potrzebę wsparcia federalizowania się organizacji i ich udziału w programach na forum międzynarodowym, które obecnie są znikome.

Zespół IV - Program rozwoju wolontariatu długoterminowego - Korpus Solidarności

W dniu 6.11.2017 r. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się spotkanie zespołu eksperckiego ds. wolontariatu. Podczas spotkania kontynuowano pracę nad przygotowaniem programu wsparcia i rozwoju dla instytucji wolontariatu długoterminowego w Polsce pod roboczą nazwą Korpus Solidarności. Dyrektor Wojciech Kaczmarczyk przekazał, że zakładany początkowo termin rozpoczęcia programu w Dniu Wolontariatu tj. 5 grudnia 2017 r. jest nie do utrzymania, gdyż Program po zredagowaniu ostatecznej wersji projektu musi zostać poddany procedurze uzgodnień i konsultacji, na co potrzeba około 2 miesięcy. Do uzupełnienia w strukturze Programu pozostają jeszcze 2 elementy tzn. harmonogram wdrażania oraz budżet.

W następnej części spotkania koordynatorzy zespołu, czyli M. Kukowska i dr T. Godlewski, podziękowali za wkład wszystkich członków w okresie od marca 2017 r. i rozpoczęli dyskusję nad zaktualizowaną wersją Programu przekazaną jako materiał roboczy. Ustalono, że koordynatorzy zbiorą wszystkie poczynione uwagi i przedstawią swoje

stanowisko lub wprowadzą zaakceptowane zmiany merytoryczne lub redakcyjne. Dokument zostanie następnie poddany ostatecznym pracom redakcyjnym i korekcie językowej.

Zespół V - Edukacja obywatelska – wspieranie rozwoju uniwersytetów ludowych (2 spotkania)

W dniu 11 lipca 2017 r. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się spotkanie zespołu eksperckiego ds. wspierania uniwersytetów ludowych. Tematem spotkania były propozycje rozwiązań systemowych na rzecz aktywizacji i rozwoju uniwersytetów ludowych, które znajdują się w przygotowywanym Narodowym Programie Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Ekologicznego Uniwersytetu Ludowego, Fundacji Wspomagania Wsi (jednocześnie reprezentujący Nadbużański Uniwersytet Ludowy), Stowarzyszenia ZIARNO, Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Ludowego.

Spotkaniu przewodniczył Wojciech Kaczmarczyk – Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Prezesa rady Ministrów. W trakcie spotkania odbyła się dyskusja nad kwestiami, które powinny znaleźć się w opracowywanym programie. Rozwiązania zaproponowane w programie powinny mieć oparcie w części diagnostycznej, zawierającej zdefiniowane potrzeby i cele programu. Zgodzono się, co do konieczności aktywizacji uniwersytetów poprzez różnego rodzaju granty. Pozwoliłyby one uruchomić przepływ wiedzy (know-how) i dobrych praktyk od większych do mniejszych jednostek (edukacja, kadry, koncepcje programów wykorzystywanych przez inne jednostki). Zauważono, że doskonałym miejscem na działalność edukacyjną uniwersytetów ludowych są działające lokalnie biblioteki. Dysponują one już dzisiaj podstawowymi zasobami i są bardzo blisko ludzi. Celem działań ujętych w opracowywanym programie powinno być objęcie Polskiej siecią większych uniwersytetów ludowych. Podkreślono również znaczenie komunikacyjne i edukacyjne mobilności cyfrowej.

Kończąc spotkanie Dyrektor Kaczmarczyk zauważył, że należy opracować strukturę potrzeb do programu. Poprosił organizacje, aby przygotowały propozycje obszarów wsparcia. Poprosił również uczestników o przygotowanie krótkich opisów każdej z form wsparcia.

Podczas kolejnego spotkania w dniu 25 września 2017 r. zespół zajmował się propozycjami zapisów jakie powinny znaleźć się w projekcie programu wsparcia uniwersytetów ludowych. Zgodnie z definicją zaproponowaną przez polskie środowisko uniwersytetów ludowych tworzące Ogólnopolską Sieć UL, uniwersytet ludowy jest

niepubliczną placówką edukacyjno-wychowawczą dla osób dorosłych, dysponującą bazą internatową, gdzie prowadzi się krótkie i długie kursy edukacyjne. Przy czym minimalna długość kursu internatowego, obowiązkowego dla UL to minimum 12 tygodni w dwuletnim cyklu nauczania.

Uniwersytety ludowe są dla podjęcia tych wyzwań najbardziej odpowiednimi placówkami, kierują się bowiem następującymi zasadami i celami:

1. Sięgając do tradycji uniwersytetów ludowych w Danii, czyli folkehøjskoler Grundtviga, są one politycznie niezależne i zachowują programową autonomię.

2. Są ważnym ogniwem polityki oświatowej i społecznej, wzbogacają system oświaty w większości nieformalnej (podejmują m.in. kompensacyjne formy edukacji i wychowania), stąd mecenat nad tymi placówkami powinno sprawować Ministerstwo Edukacji Narodowej w bliskim powiązaniu z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Środowiska i Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

3. Edukują i wychowują dla wolności i demokracji, duchowego rozwoju człowieka, realizując jego potrzeby, uzdolnienia i pasje.

4. Ich program, oparty o pedagogikę wspólnoty, głębokie więzi międzyludzkie, a równocześnie o autonomię i wolność słuchacza w więzi ze środowiskami lokalnymi, sięga do źródeł kultury ludowej, pomaga odkrywać tożsamość „małej ojczyzny”, uwzględniając współczesne zainteresowania i potrzeby cywilizacyjne.

5. Wpisując się w reformy ustrojowe i gospodarcze pozwala kształcić odważnych gospodarzy, menedżerów gospodarczych, ludzi zdolnych przewodzić środowiskom lokalnym, działaczy samorządowych, animatorów oświatowych i kulturalnych, twórców kultury i polityków.

6. Programy edukacyjne uniwersytetów ludowych są platformą dialogu rozmaitych nurtów oświaty, edukacji i wychowania, współdziałania z kościołami oraz ze stowarzyszeniami oświatowymi, kulturalnymi i innymi ruchami oraz organizacjami społecznymi, czy jednostkami samorządu terytorialnego (np. bibliotekami, domami kultury itp.) które w swych programach podejmują działania zgodne z ideałami i tradycją uniwersytetów ludowych.

Istotnym elementem tej pedagogiki jest uwzględnianie w procesie edukacyjnym tego, co dziś nazywamy kompetencjami kluczowymi, a zwłaszcza umiejętności uczenia się, kompetencji społecznych i obywatelskich - takich jak zdolność skutecznego i konstruktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz angażowanie się w aktywne i demokratyczne uczestnictwo, szczególnie w społeczeństwach charakteryzujących się coraz

większą różnorodnością, inicjatywność i przedsiębiorczość: zdolność do wcielania pomysłów w czyn poprzez kreatywność, innowacyjność i podejmowanie ryzyka oraz zdolność do planowania i zarządzania projektami, świadomość i ekspresja kulturalna.

Zespół VI - promocja uczestnictwa rodzin w życiu publicznym i przeciwdziałanie ich dyskryminacji (4 spotkania)

Zespół pracujący w kilku grupach roboczych spotykał się w dniach **13 października, 7 listopada, 23 listopada i 15 grudnia 2017 r.** W pracach zespołu uczestniczyli przedstawiciele organizacji pozarządowych reprezentujących różne obszary aktywności na rzecz rodziny. Głównym założeniem było stworzenie dialogu społecznego, w ramach którego wypracowane zostaną rekomendacje w zakresie polityki rodzinnej.

W ramach regularnych prac Zespołu dokonano przeglądu obowiązującego w Polsce prawa pod kątem realizacji dyrektyw konstytucyjnych (art. 18 i art. 72 Konstytucji). Efektem spotkań jest szereg rekomendacji, które zostały pogrupowane według poszczególnych tematów oraz osobny dokument zawierający najważniejsze postulaty do pilnego wprowadzenia. Do tych ostatnich należą:

1. Ochrona i promocja rodziny opartej na małżeństwie jako związku kobiety i mężczyzny.
2. Integracja mechanizmów wsparcia rodzin i pozytywne kampanie promujące rodzinę i rodzicielstwo.
3. Stworzenie mechanizmów dowartościowujących pracę rodziców w domu.
4. Wprowadzenie bonu opiekuńczo-wychowawczego zapewniającego rodzicom wybór, na jaką formę opieki nad najmniejszymi dziećmi zostaną przeznaczone środki publiczne.
5. Stworzenie mechanizmów, które nie będą rozbijały rodzin, a jednocześnie skutecznie przeciwdziałały przemocy domowej oraz uchylenie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
6. Wprowadzenie zasady progresywności do systemów wspierania rodziny.
7. Umieszczenie priorytetu na rzecz rodzin w działaniach Narodowego Instytutu Wolności Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.
8. Wprowadzenie obligatoryjnego wymogu tworzenia rady ds. rodziny na każdym szczeblu reprezentacji samorządowej i nadanie jej adekwatnych kompetencji.
9. Stworzenie łatwo dostępnego systemu informacji o rozwiązaniach adresowanych do rodzin w tym przysługujących im świadczeniach.

Zespół VII – program wspierania harcerstwa

W dniu 4 grudnia 2017 r. odbyło się pierwsze spotkanie zespołu do spraw wspierania harcerstwa, na które do siedziby KPRM zaproszeni zostali przedstawiciele działających w Polsce organizacji harcerskich. Organizacje harcerskie różnych nurtów i tradycji zrzeszają łącznie ok. 150 tysięcy osób i są istotnym elementem systemu wychowania i kształtowania charakteru obywateli, tym samym stanowią niezbywalny element społeczeństwa obywatelskiego realizując doniosłą misję publiczną. Harcerstwo jest szerokim ruchem społecznym, który poprzez kształtowanie postaw oraz wychowanie dzieci i młodzieży zgodnie z harcerskimi wartościami, takimi jak: "patriotyzm, braterstwo, przyjaźń, służba, wiara, praca, sprawiedliwość, wolność i pokój" ma wpływ na rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego, w tym wrażliwego, odpowiedzialnego, długoterminowego i systematycznego wolontariatu, a także partycypacji publicznej. Niezaprzeczalny jest także wpływ harcerstwa na kształtowanie kultury i budowanie wspólnoty narodowej odwołującej się do tradycji patriotycznych, praktykowaniu cnót obywatelskich i dobra wspólnego.

Organizacje harcerskie, objęte honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej, realizując misję swych założycieli w sposób oczywisty wpisują się w realizację zadań publicznych, przede wszystkim w obszarze wychowania dzieci i młodzieży. Jednak doceniając znaczenie ruchu harcerskiego dla wolnego społeczeństwa obywatelskiego i demokratycznego państwa, rząd dostrzega powinność wspierania rozwoju instytucjonalnego organizacji harcerskich.

Zamierzeniem rządu jest przygotowanie propozycji programu wieloletniego, który zostanie wdrożony w pierwszym kwartale 2018 roku, dzięki czemu pierwsze instrumenty wsparcia mogłyby zostać uruchomione już w Roku Jubileuszu 100-lecia Niepodległości i stać się jednym z wyrazów docenienia roli i znaczenia harcerstwa dla państwa. Program powinien w sposób systemowy uregulować wspieranie przez państwo rozwoju harcerstwa.

IV. Konferencje, seminaria, spotkania, posiedzenia, wystąpienia itp.

Konferencje i seminaria organizowane w siedzibie KPRM

Spółeczeństwo obywatelskie we współczesnej Polsce – realizacja idei pożytku publicznego. Potencjał, szanse rozwojowe i zagrożenia.

W dniu 7 listopada 2017 roku w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się seminarium poświęcone realizacji idei pożytku publicznego w kontekście dynamiki rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Wydarzenie to zainaugurowało cykl debat

dotyczących współczesnej kondycji sektora obywatelskiego oraz poszukiwaniu właściwych kierunków rozwoju polityki państwa w tym zakresie. Jak zaznaczył we wstępie do debaty Premier Piotr Gliński, Polska ma dobre doświadczenia tego jak z refleksji, także naukowej, i debaty akademickiej tworzyły się udane rozwiązania polityczne i instytucjonalne. W refleksji tej według Dyrektora Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego - Wojciecha Kaczmarczyka istotne dla tworzenia programów rządowych jest określenie, jak w tych programach wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego powinna być wkomponowana idea pożytku publicznego oraz na ile jej obecne rozumienie skutecznie kształtuje przestrzeń funkcjonowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

W trakcie debaty zwrócono uwagę, że nie bez wpływu na rozwiązania w sferze instytucjonalnej, prawnej i programowej są trudności dotyczące języka używanego do opisywania rzeczywistości społeczeństwa obywatelskiego. Jako przykład podana została niemożność doprecyzowania idei dobra wspólnego oraz tego jak się ma rozgraniczenie ładu politycznego i cywilnego w odniesieniu do definicji społeczeństwa obywatelskiego, a następnie jak się ma definicja społeczeństwa obywatelskiego do definicji organizacji pozarządowej.

Jak podkreślali paneliści, w różnych kontekstach politycznych, społecznych, historycznych zmienia się sposób pojmowania społeczeństwa obywatelskiego. Obejmowanie dynamicznych zjawisk, które zmieniają się jednocześnie na wielu polach określoną siatką pojęć wymaga ustawicznego ich redefiniowania. W budowaniu programów, narzędzi wsparcia i przy formułowaniu kierunków reform trzeba unikać języka wykluczającego.

Społeczeństwo obywatelskie nie jest pojęciem równoznacznym z organizacjami pozarządowymi, samoorganizacja społeczeństwa jest czymś odwiecznym i zachowanie takiej szerokiej perspektywy może być pomocne w sytuacji obejmującego wiele państw kryzysu politycznego, grożącego upolitycznieniem wszelkich sfer życia społecznego.

System zlecania zadań publicznych w Polsce. Problemy i propozycje zmian

W dniu 12 grudnia 2017 roku w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się seminarium poświęcone potrzebie zmian rozwiązań prawnych i instytucjonalnych w systemie zlecania zadań publicznych, jaki powstał na bazie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Seminarium prowadzone przez dr Agnieszkę Rymszę, Zastępcę Dyrektora Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego otworzył Wojciech Kaczmarczyk, Sekretarz Komitetu do spraw Pożytku Publicznego i Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Materiał ten zaprezentował koordynator wspomnianej Grupy Roboczej Michał Guć, Wiceprezydent Miasta Gdyni. Przedstawione zagadnienia dotyczyły problemów, które Grupa uznała za kluczowe, a których rozwiązanie można wprowadzić stosunkowo łatwo i bez większego ryzyka. Analizy i rekomendacje Grupy odnosiły się do takich spraw jak: skomplikowane i pracochłonne rozliczanie realizacji zadań publicznych, brak mechanizmów umożliwiających rozwój organizacji, brak wprowadzenia zasady pierwszeństwa organizacji w wykonywaniu zadań publicznych, brak mechanizmów podnoszenia jakości realizacji zadań, słabe pobudzanie i wspieranie innowacji, brak uregulowania kwestii praw autorskich, brak czytelnego rozróżnienia między powierzaniem i wspieraniem zadań publicznych, wciąż zbyt uciążliwa procedura art. 19a. W czasie debaty dyskutowano nad rekomendacjami nowych rozwiązań w odniesieniu do analizowanych dysfunkcji i ograniczeń. Za istotną kwestię uznano potrzebę rozstrzygnięcia kierunkowego dotyczącego skutków postulowanej ekonomizacji działalności organizacji pozarządowych.

Dialog obywatelski w Polsce – terażniejszość i perspektywy rozwoju

W dniu 20 grudnia 2017 roku w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się seminarium poświęcone funkcjonowaniu instytucji dialogu obywatelskiego w Polsce i innych krajach Europy. Seminarium to powiązane było z odbywającym się posiedzeniem Rady Działalności Pożytku Publicznego, a jego celem było między innymi zapoznanie członków Rady ze stanem i kierunkiem prowadzonych przez grupę ekspercką prac nad przygotowaniem koncepcji Rady Dialogu Obywatelskiego.

Na przebieg seminarium złożyły się wystąpienia Krzysztofa Balona, Członka Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Przewodniczącego Rady Działalności Pożytku Publicznego oraz dr Agnieszki Rymszy, Zastępcy Dyrektora Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w KPRM, a po nich miała miejsce dyskusja dotycząca zaprezentowanych zagadnień.

Dr A. Rymsza przedstawiła skąd wziął się pomysł pracy nad koncepcją Rady Dialogu Obywatelskiego (RDO), kim są członkowie grupy pracującej nad koncepcją oraz jak wygląda harmonogram i obecny stan prac grupy. Kontekstem dla podjęcia prac jest trwająca od lat w sektorze pozarządowym dyskusja o słabości obecnie istniejących form dialogu, jego fasadowość, brak umocowania ustawowego, rozproszenie resortowe, brak reprezentatywności sektora obywatelskiego w istniejących formach, brak dialogu wewnątrz sektora. Od roku 2016 w KPRM przy Pełnomocniku Rządu ds. społeczeństwa obywatelskiego działa Zespół ds. budowy instytucji dialogu obywatelskiego i w październiku 2017 roku w jego ramach podjęta

została decyzja o rozpoczęciu prac nad koncepcją RDO. W czasie dyskusji za najważniejsze uznano potrzebę jasnego określenia czym miało by się zajmować nowo tworzone ciało, jakie cele i zadania ma realizować RDO oraz na ile są one zbieżne lub rozbieżne z celami i zadaniami RDPP. Pozwoli to na rozstrzygnięcie dylematu, czy zamiast tworzyć RDO lepiej poprawić i zmodyfikować koncepcję RDPP.

Konferencje i seminaria poza KPRM

Konferencja Forum III Wieku, Krynica-Zdrój

W dniach 5-7 września 2017 roku w Krynicy Zdroju odbyło się Forum III Wieku powiązane z Forum Ekonomicznym. Udział wzięło 200 liderów Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz organizacji pozarządowych reprezentujących środowisko aktywnych osób starszych jak również wielu gości, z kraju i zagranicy, zainteresowanych tematyką starzejącego się społeczeństwa i procesami demograficznymi w Europie. W konferencji uczestniczył Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Wojciech Kaczmarczyk.

W panelach dyskusyjnych: „Srebrne pokolenie potencjałem srebrnej gospodarki. Bezpieczny Senior – konsument na rynku produktów i usług” oraz „Aktywność seniorów w życiu publicznym, w procesie zmian demograficznych” przedstawiciele Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Ogólnopolskiego Porozumienia o Współpracy Rad Seniorów, Polskiej Unii Seniorów i wielu innych organizacji seniorskich dyskutowali z reprezentantami Rządu RP, Parlamentu, urzędów państwowych i samorządowych oraz korporacji o tym, jak zorganizować dla seniorów dobrą, spełnioną i szczęśliwą jesień życia i jak wykorzystać dla wspólnego dobra ogromny potencjał seniorów we współpracy międzypokoleniowej.

VIII Ogólnopolskie Forum Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa

W dniach 8-9 września 2017 roku w Warszawie odbyło się VIII Ogólnopolskie Forum Inicjatyw Pozarządowych. Osia tegorocznych debat w trakcie Forum były dwa słowa - wolność i wartości. To one idealnie oddają istotę działań obywatelskich, które opierają się na możliwości podejmowania działań, uprawnieniach do zaangażowania się i partycypacji, a także na wyznawanych wartościach, które skłaniają człowieka do aktywności. Poprzednie OFIP-y w różny sposób hasłem przewodnim oddawały istotę tych działań: Rzecz Obywatelska, Aktywny Obywatel, Odmieniamy przez osoby, Działamy dla odmiany. W roku 2017 próbowano odpowiedzieć na pytania: Jak realizujemy naszą wolność do działania? W imię jakich wartości? W sesji zatytułowanej „Pożytek publiczny, zmiany czy koniec Systemu? Tendencje w

finansowaniu zadań i usług publicznych” jako panelista wystąpił Wojciech Kaczmarczyk, Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego prezentując diagnozę systemu zlecania zadań i rekomendacje zmian oraz rozwiązania zawarte w projekcie ustawy o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Konferencja OBWE „Human Dimension Implementation Meeting”, Warszawa

11 września 2017 roku w Warszawie rozpoczęła się konferencja przeglądowa Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie na temat praw człowieka. Spotkanie to było organizowane przez Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) z siedzibą w Warszawie. Celem konferencji był przegląd międzynarodowych zobowiązań OBWE w ramach respektowania fundamentalnych praw i wolności człowieka. Podczas sesji roboczej w dniu 12 września, poświęconej wolności zgromadzeń i stowarzyszeń oraz roli społeczeństwa obywatelskiego na polu ochrony praw człowieka, dr Agnieszka Rymśa reprezentująca Pełnomocnika Rządu ds. społeczeństwa obywatelskiego przedstawiła koncepcję Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, jako przykład dobrej praktyki i modelowego rozwiązania w ramach rządowego wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

I Polsko-Niemieckie Seminarium Naukowe „Uniwersytety ludowe – pomiędzy teorią a praktyką”, Szczecin

Spotkania odbywały się w dniach **6-7 października 2017 roku**, a ich celem było przedstawienie szans i zagrożeń rozwoju uniwersytetów ludowych w Polsce. Seminarium stanowiło kontynuację spotkań naukowych zainicjowanych w 2016 r. w Gdańsku przez Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne ZIARNO, Kaszubski Uniwersytet Ludowy oraz Uniwersytet Gdański. Podczas seminarium odbywały się wykłady i warsztaty poświęcone uniwersytetom ludowym w Polsce oraz w Niemczech. Wydarzenie związane było z trwającymi pracami zespołu eksperckiego przy Pełnomocniku Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego pracującego nad projektem Rządowego Programu Wsparcia Rozwoju Uniwersytetów Ludowych. W jego trakcie omawiano i analizowano takie istotne dla działalności uniwersytetów ludowych kwestie, jak formy finansowania, regulacje legislacyjne czy przygotowania kadry pracującej w uniwersytetach ludowych.

Spotkania Konwentu Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego, Supraśl

W dniach 19-20 października 2017 roku w Supraślu odbyło się posiedzenie Konwentu Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego. Konwentowi

przewodniczyła Podlaska Rada Działalności Pożytku Publicznego. Drugiego dnia obrad w posiedzeniu uczestniczył Wicemarszałek Województwa Podlaskiego Maciej Żywno i Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego W. Kaczmarczyk. Tematyka posiedzenia dotyczyła funkcjonowania „Instytutu Wolności” Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego powołanego w październiku 2017 r., nadzoru wojewodów nad programami współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz funduszy europejskich dla organizacji pozarządowych.

Konwent RDPP stanowi płaszczyznę dyskusji, wymiany informacji i doświadczeń oraz wypracowywania wspólnych stanowisk w sprawach będących sferą zainteresowania Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego.

1 grudnia 2017 roku w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyły się Spotkanie Konwentu i obchody III Święta Rad Działalności Pożytku Publicznego. W spotkaniu uczestniczył Wojciech Kaczmarczyk, nowo wybrany dyrektor Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Przedstawił on plany dotyczące Funduszu Inicjatyw Obywatelskich na rok 2018 w związku z faktem, że po wejściu w życie ustawy o Narodowym Instytucie Wolności, to właśnie ta instytucja zarządzać ma środkami z Funduszu.

IV Kongres Współpracy Lokalnej, Słupsk

W dniach 24 – 25 października 2017 roku odbył się kongres, którego organizatorem było Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Słupsku. Celem Kongresu była zaś wymiana wiedzy oraz doświadczeń pomiędzy osobami reprezentującymi instytucje centralne, samorządy, organizacje pozarządowe oraz firmy w obszarze zlecenia zadań.

Wśród zaproszonych gości znaleźli się: Robert Biedroń – Prezydent Miasta Słupska, Krzysztof Więckiewicz – przedstawiciel Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Kuba Wygnański – Prezes Fundacji Badań i Innowacji Społecznych Stocznia oraz Aleksandra Zemke z barcelońskiego stowarzyszenia Smileundo i dr Agnieszka Rymsza z Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, która wystąpiła w panelu dyskusyjnym: Zmiany formalno-prawne dotyczące organizacji pozarządowych i samorządów w kontekście zlecenia i realizacji zadań publicznych (Narodowy Instytut Wolności, ustawa o przedsiębiorczości itp.).

III Dolnośląski Kongres Obywatelski, Krzyżowa

26 października 2017 roku podczas Kongresu odbyło się 13 paneli dyskusyjnych oraz debata „Organizacje pozarządowe szansą dla samorządności (?)”, którą moderował dr Krzysztof Wojciechowski - założyciel i członek zarządu Fundacji na rzecz Collegium

Polonicum w Słubicach. W wydarzeniu wzięli udział m.in.: Wojciech Kaczmarczyk – Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Cezary Przybylski – Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Lucyna Hanus – Prezes Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu, Jacek Sutryk – Dyrektor Departamentu Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego Wrocławia, Jan Jakub Wygnański – Prezes Fundacji Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” w Warszawie, Krzysztof Kwatera – przedstawiciel polskich LGD w Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Piotr Frączak z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Pomorskie Forum Inicjatyw Pozarządowych, Tczew

W dniach 27 – 28 października 2017 roku pod hasłem “Współpraca 2.0. Wartości, przekonania, działania – aktualizacja” odbywało się Pomorskie Forum Inicjatyw Pozarządowych. W trakcie spotkań rozmawiano o wspólnym działaniu na różnych polach określanych w kategoriach działalności pożytku publicznego. Zajmowano się powyższą tematyką w kontekście lokalnym, wojewódzkim, a także o ogólnopolskim. Doradczynie w Departamencie Społeczeństwa Obywatelskiego KPRM dr Agnieszka Rymśza przedstawiła doświadczenia współpracy z NGO na szczeblu rządowym, ze szczególnym uwzględnieniem celów nakreślonych ustawą o Narodowym Instytucie Wolności. W trakcie Forum miało miejsce 5 sesji tematycznych poruszających szeroką gamę tematów, od współpracy z biznesem i nowych technologii w działalności NGO, aż po ekonomię społeczną.

Gala „Dla dobra Wspólnego” 2017, Warszawa

W czwartek 9 listopada 2017 roku odbyła się finałowa Gala II edycji Nagrody Prezydenta RP „Dla Dobra Wspólnego”, w której uczestniczyli m.in. prof. Piotr Gliński – Wicepremier i Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Wojciech Kaczmarczyk – dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego KPRM, członek Kapituły Nagrody. Nagroda ta promuje postawy, działania i projekty obywatelskie na rzecz dobra wspólnego w formie uhonorowania szczególnie zaangażowanych osób, organizacji pozarządowych i wartościowych przedsięwzięć społecznych budujących wspólnotę obywatelską. Spośród nominowanych przez Kapitułę kandydatów decyzją Prezydenta RP laureatami II edycji Nagrody „Dla Dobra Wspólnego” zostali:

W kategorii „Człowiek” - Jacek Robert Bury komendant Środowiskowego Hufca Pracy w Lublinie, pracujący z tzw. trudną młodzieżą, zaangażowany w budowanie patriotycznych postaw oraz wspólnotowych więzi z młodzieżą o zmniejszonych szansach życiowych i wymagającej szczególnej opieki.

W kategorii „Instytucja” - Stowarzyszenie na Rzecz Niepełnosprawnych SPES z Katowic, działające na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób, które z powodu poważnej choroby, podeszłego wieku, biedy czy innych krytycznych wydarzeń, znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji.

W kategorii „Dzieło” - Stowarzyszenie Hospicjum św. Kamila w Bielsku-Białej, którego członkowie jako wolontariusze niosą pomoc chorym w terminalnym okresie choroby nowotworowej, wspierają też rodziny chorych zarówno w czasie choroby bliskich, jak i w okresie żałoby. Przyznana została w obecnej edycji także nagroda specjalna, którą Prezydent uhonorował wolontariuszy „Łączki” za ich pracę dla przywrócenia pamięci o bohaterach oraz realizację niespełnionej przez dziesięciolecia powinności Państwa Polskiego w postaci oddania im należnej czci.

W czasie uroczystości Prezydent Andrzej Duda podkreślił, że działalność obywatelska jest częścią działalności państwowej i nowoczesne państwo nie może funkcjonować bez aktywności obywatelskiej oraz wyjścia naprzeciw tym najbardziej potrzebującym pomocy. Obywatele zrzeszając się w stowarzyszeniach i realizując dzieła istotne z punktu widzenia dobra wspólnego zapewniają przestrzeń aktywności obywatelskiej. Rolą państwa jest wspierać tę aktywność tam gdzie jest to niezbędne.

Kongres 590, Jasionka k. Rzeszowa

W dniach 16 i 17 listopada 2017 roku w Centrum Wystawienniczo-Kongresowym G2A Arena w Jasionce odbył się Kongres 590 - najważniejsze polskie wydarzenie gospodarcze tego roku. Kongres organizowany był pod patronatem honorowym prezydenta Andrzeja Dudy przy udziale przedstawicieli najwyższych władz państwowych. Kongres 590 podzielony został na siedem bloków tematycznych, w których szczegółowo omówione zostały najważniejsze zagadnienia związane z rozwojem polskiej przedsiębiorczości.

Blok S1 o nazwie „Panorama branż”, był przeglądem różnych segmentów polskiej gospodarki, blok S2 dotyczył wyzwań biznesu, blok S3 dotyczył będzie sektora MSP, blok S4 systemu podatkowego, blok (S5) dotyczył projektów infrastrukturalnych, a S6 energetyki. W programie znalazły się również panele poświęcone otoczeniu gospodarczemu (blok S7), w którym funkcjonuje polskie przedsiębiorstwo, składającego się z czynników ekonomicznych, polityczno-prawnych, technicznych, a także z konkurencji, dostawców czy odbiorców. W Kongresie tym Pełnomocnika Rządu reprezentował Piotr Krygiel, Zastępca Dyrektora Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego

II Podkarpackie Forum Obywatelskie, Rzeszów

W dniu 18 listopada 2017 roku odbyło się w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie II Podkarpackie Forum Obywatelskie, w którym wzięli udział przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu terytorialnego. Przedstawicielem Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego był Paweł Filip, który przedstawił wyniki prac zespołu eksperckiego do spraw reformy systemu zlecania zadań publicznych. Głównym punktem forum była debata na temat współpracy międzyresortowej. Zastanawiano się nad tym jaka jest, a jaka być powinna współpraca pomiędzy trzecim sektorem, a samorządem i rządem.

W województwie podkarpackim jest ponad 6 tysięcy stowarzyszeń i fundacji, które na co dzień między innymi wspierają rodziców niepełnosprawnych dzieci, promują sport, uczą ekologii, promują lokalnych twórców i organizują kampanie podkreślające naszą narodową tożsamość. Forum było okazją do zaprezentowania efektów ich pracy.

"Prawa kobiet w burzliwych czasach" - Annual Colloquium on Fundamental Rights, Bruksela

W dniach 20 i 21 listopada 2017 roku w Brukseli odbyło się doroczne seminarium poświęcone prawom podstawowym (Annual Colloquium on Fundamental Rights). Celem seminarium organizowanego przez Komisję Europejską była poprawa wzajemnej współpracy i większego zaangażowania politycznego na rzecz promowania i ochrony kluczowych praw podstawowych w UE. W tym roku głównym tematem stały się "Prawa kobiet w burzliwych czasach"(Women's rights in turbulent Times).

W skład delegacji polskiej weszła m.in. Pani dr Agnieszka Rymsza, przedstawiciel Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego KPRM. Zabierając głos w trakcie sesji poświęconej prawom kobiet we włączającym i zrównoważonym społeczeństwie obywatelskim (Women's rights through inclusive and sustainable civil society) odniosła się ona do upowszechnianych, także przez obecnych na seminarium przedstawicieli biura Rzecznika Praw Obywatelskich i organizacji kobiecych, zarzutów o rzekomą ingerencję państwa polskiego w działalność organizacji feministycznych. W drugiej części swojego wystąpienia dr Rymsza przedstawiła główne założenia i cele powołania Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, który między innymi ma stać się narzędziem wspierania rozwoju organizacji pozarządowych w Polsce, a więc także organizacji gdzie pracują i działają kobiety oraz organizacje działające na rzecz kobiet. W rzeczywistości polskiego sektora non-profit kobiety odgrywają bowiem bardzo ważną rolę zarówno w

strukturach zarządzających jak i wśród pracowników i wolontariuszy organizacji, zwłaszcza w obszarze usług socjalnych, zdrowia czy rozwoju lokalnego.

Spotkanie Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn

30 listopada 2017 roku w Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie odbyło się spotkanie Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego z Dyrektorem Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Wojciechem Kaczmarczykiem. Spotkanie było otwarte również dla organizacji pozarządowych, Rad Działalności Pożytku Publicznego, samorządów i poświęcone było zmianom instytucjonalno - prawnym wynikającym z ustawy o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. W wystąpieniu Dyrektora Wojciecha Kaczmarczyka obok Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego poruszone zostały sprawy Funduszu Inicjatyw Obywatelskich oraz zmian w ustawie o działalności pożytku publicznego.

VIII Walny Zjazd Organizacji Pozarządowych Powiatu Sochaczewskiego, Sochaczew

W dniu 7 grudnia 2017 roku Wojciech Kaczmarczyk, Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego zaprezentował zebrany przedstawicielom organizacji pozarządowych zasady działania nowej instytucji oraz przedstawił programy, które mają być wprowadzone w przyszłym roku. Wspomnił o zamiarze zwiększenia środków na rozwój społeczeństwa obywatelskiego z 60 do 130 milionów złotych, gdyż tak będzie wyglądał planowany budżet Narodowego Instytutu Wolności. Oprócz Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, który będzie nadal funkcjonował, tworzone są nowe programy wsparcia, w ramach których organizacje będą mogły uzyskiwać dofinansowanie na prowadzenie swej działalności i rozwój. Wśród programów, które będzie realizował Narodowy Instytut ma być też wsparcie wolontariatu, uniwersytetów ludowych, dowartościowanie harcerstwa jako partnera państwa i wsparcie dla lokalnych mediów obywatelskich.

Konferencja „Tworzymy społeczeństwo obywatelskie. Dobre praktyki”, Łódź

W dniu 7 grudnia 2017 roku Łódzki Urząd Wojewódzki zorganizował międzynarodową konferencję poświęconą skutecznym praktykom, jakie w różnych krajach wpływają na rozwój społeczeństwa obywatelskiego. O międzynarodowych doświadczeniach tworzenia społeczeństwa obywatelskiego opowiedziała Emilie Vincotte (dyrektor projektu w „Asblissimo”), a ten proces w Danii opisał Jens Nygaard Nielsen (przedstawiciel Duńskiej

Rady Młodzieży). Ustawę o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego omówił Paweł Filip (przedstawiciel Kancelarii Prezesa Rady Ministrów). Z kolei wkład pogranicza w rozwój amerykańskiego społeczeństwa obywatelskiego scharakteryzował Patrick Higgins (Uniwersytet Łódzki). O polskim doświadczeniu dotyczącym tworzenia społeczeństwa obywatelskiego opowiedziała Agnieszka Niedźwiedzka (prezes Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych w Łodzi), a społeczeństwo obywatelskie w województwie łódzkim scharakteryzowała Iłona Balcerczyk (Centrum Myśli Polityczno-Prawnej im. A. de Tocqueville’a, Uniwersytet Łódzki).

V. Patronaty

Patronat honorowy Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego może być przyznany wydarzeniom lub przedsięwzięciom, które mają zasięg, rangę i znaczenie międzynarodowe, ogólnopolskie, ponadregionalne oraz resortowe, a ich realizacja służy promocji społeczeństwa obywatelskiego.

Tabela 1. Wykaz spotkań, wydarzeń i konferencji objętych honorowym patronatem w 2017 roku

Lp.	Organizator	Wydarzenie	Data
1.	Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej	IX edycja programu edukacyjnego "Młody obywatel"	Rok 2017
2.	Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku	IX Forum III Wieku	6-9 września 2017 r.
3.	Fundacja Widzialni	Projekt "MamPrawoDoInfo"	Rok 2017

VI. Zadania Pełnomocnika Rządu ds. społeczeństwa obywatelskiego wynikające z nadzoru nad wdrażaniem funduszy strukturalnych w ramach Działania 2.16 PO WER.

Podległy Pełnomocnikowi Departament Społeczeństwa Obywatelskiego realizuje zadania związane z wdrażaniem Działania 2.16 Usprawnienie procesu stanowienia prawa Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Alokacja dla Działania 2.16 wynosi ok. 22 miliony EUR.

W ramach Działania 2.16 realizowane są m.in. następujące typy projektów:

1. Szkolenia dla służb analitycznych w celu zapewnienia należytej obsługi eksperckiej w zakresie oceny wpływu regulacji.
2. Przeprowadzenie szkoleń dla uczestników aplikacji legislacyjnej oraz dla pracowników obsługujących organy władzy publicznej w zakresie ujednolicania technik legislacyjnych i doskonalenia metodologii legislacyjnej, jak również podniesienie kompetencji zarządczych osób wspierających proces legislacyjny.
3. Podnoszenie kompetencji eksperckich przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz partnerów społecznych w zakresie niezbędnym do prawidłowego udziału w procesie stanowienia prawa, w szczególności z zakresu prawa gospodarczego, ekonomii z elementami polityki przemysłowej, prawa pracy, ekonomii przedsiębiorstwa, analizy finansowej.
4. Prowadzenie przez organizacje strażnicze działań w zakresie monitorowania prawa na poziomie krajowym.
5. Prowadzenie przez partnerów społecznych działań w zakresie monitorowania prawa gospodarczego i prawa pracy.
6. Rozbudowanie procesu konsultacji społecznych poprzez wdrażanie aktywnych form konsultacji społecznych (m.in. stałe konferencje, sondaż deliberacyjny, panele obywatelskie) w oparciu o zasady konsultacji społecznych.

Odbiorcami Działania 2.16 są przedstawiciele organizacji pozarządowych aktywnych na polu procesów legislacyjnych, przedstawiciele partnerów społecznych, organizacji strażniczych oraz pracownicy ministerstw i urzędów centralnych. Do końca 2017 roku podpisanych zostało 30 umów w ramach konkursów:

- Prowadzenie przez partnerów społecznych działań w zakresie monitorowania prawa gospodarczego i prawa pracy;
- Podnoszenie kompetencji przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz partnerów społecznych w zakresie niezbędnym do udziału w procesie stanowienia prawa,
- Wsparcie przeprowadzenia pogłębionych konsultacji publicznych projektów krajowych aktów prawnych.

Poza tym IP w KPRM wydała decyzję o dofinansowaniu projektu pozakonkursowego pn. Akademia Oceny Wpływu Regulacji, wdrażanego przez Departament Służby Cywilnej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

VII. Rada Działalności Pożytku Publicznego

Ustawą z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1909) zmieniającą ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 1817, ze zm.) od dnia 28 września 2017 roku Rada Działalności Pożytku Publicznego została organem opiniodawczo-doradczym Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego. Do zadań Rady należy m.in. wyrażanie opinii o projektach aktów prawnych oraz programach rządowych, związanych z funkcjonowaniem organizacji pozarządowych oraz tworzenie mechanizmów informowania o standardach prowadzenia działalności pożytku publicznego. Członkowie Rady pracują w trakcie posiedzeń plenarnych oraz w zespołach roboczych i doraźnych.

W dniu 3 listopada 2017 r. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się XII plenarne posiedzenie Rady Działalności Pożytku Publicznego w trakcie, którego Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Wojciech Kaczmarczyk został Sekretarzem Rady. Na posiedzeniu zajęto się tematem zmiany przepisów ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie w związku z wejściem w życie ustawy o Narodowym Instytucie Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Dyrektor Wojciech Kaczmarczyk omówił szczegółowo nowe role i zadania Komitetu do spraw Pożytku Publicznego. Poinformował także, że akty wykonawcze do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zostaną przygotowane do dnia 28 października 2018 roku. Przedstawiona została też informacja o planowanym uruchomieniu środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021. W grudniu podpisane zostało przedmiotowe memorandum pomiędzy rządami Polski oraz krajów-darczyńców. Komisja, złożona z przedstawicieli rządów Polski i krajów-darczyńców na zasadzie konsensusu będzie wybierać operatorów konkursu ogólnopolskiego oraz konkursów regionalnych. Na Fundusz Ogólnopolski przeznaczono środki w wysokości 30 mln euro, a na Fundusz Regionalny środki w kwocie 23 mln euro. Konkursy dla trzeciego sektora planowane są na 2019 rok.

W dniu 20 grudnia 2017 r. Premier prof. Piotr Gliński, Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, uczestniczył w XIII posiedzeniu plenarnym Rady zorganizowanym w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. W trakcie posiedzenia Dyrektor Wojciech Kaczmarczyk, Sekretarz Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, przedstawił programowane w Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa

Obywatelskiego konkursy dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich oraz Fundusz Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Adam Lipiński, Sekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego, został wybrany na stanowisko Współprzewodniczącego Rady Działalności Pożytku Publicznego strony rządowo-samorządowej. Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Weronika Najda została Sekretarzem Rady Działalności Pożytku Publicznego.

W okresie sprawozdawczym odbyło się ogółem 6 posiedzeń Zespołów roboczych i doraźnych Rady.

Zespoły robocze:

1. Zespół do spraw Społecznych
2. Zespół do spraw Administracji Publicznej i Bezpieczeństwa Obywateli
3. Zespół do spraw Gospodarki i Rozwoju
4. Zespół do spraw Rozwoju Dialogu Obywatelskiego
5. Zespół do spraw Polityki na rzecz Młodzieży
6. Zespół do spraw Interwencji
7. Zespół do spraw monitoringu realizacji ustawowych praw do prowadzenia kampanii społecznych w mediach publicznych Polskim Radiu i Telewizji Polskiej przez organizacje pożytku publicznego